

N:o 44.

Af herr **von Stapelmohr**, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående lönereglering för personalen vid statens jernvägar.

Enligt gällande aflöningsreglemente för embets- och tjenstemän samt betjente vid statens jernvägstrafik utgår aflöningen till stationskarl och banvakt med arfvode, vexlande mellan 240 kronor och 660 kronor för stationskarl samt mellan 240 kronor och 540 kronor för banvakt, hvarförutom stationskarl och banvakt åtnjuta fri bostad med vedbrand eller ock inqvarteringsersättning, äfvensom beklädnadsersättning.

Uti till Kongl. Maj:t ingifna ansökningar hafva stationskarlarne och banvakterna anhållit om förbättrande af löneförmåner, och hafva banvakterna begärt att i aflöningsafseende likställas med stationskarlarne. Efter det kongl. jernvägsstyrelsen afgifvit utlåtande öfver banvakternas ansökning, aflät Kongl. Maj:t till 1892 års lagtima Riksdag proposition om att banvakt måtte kunna uppflyttas i löneklass med årligt arvodesbelopp af 600 kronor. Denna kongl. proposition motiverades dermed, att en förbättring af banvakternas aflöningsförmåner syntes vara af omständigheterna påkallad, samt att detta särskildt vore förhållandet i fråga om banvakterna å de nordligaste banlinierna, der lefnadsvilkoren vore ogynnsammare än eljest till följd af högre pris å lifsförnödenheter och klimatiska förhållanden, hvilka icke blott försvårade tjenstgöringen, utan äfven orsakade, att banvakterna icke kunde hemta något nämnvärdt bidrag till sitt uppehälle af de små planteringsland, som, der omständigheterna sådant medgifvit, lagts till deras bostäder.

Såsom känt är, biföll Riksdagen Kongl. Maj:ts proposition på det sätt, att Riksdagen medgaf, att af jernvägstrafikmedel ett belopp af högst 12,000 kronor finge under år 1893, efter kongl. jernvägsstyrelsens bepröfvande, användas till förhöjning i vissa fall af de vid statens jernvägs-

trafik anställde banvakters löneförmåner utöfver det nu medgifna högsta arfvodesbeloppet med högst 60 kronor för hvarje banvakt, som af förhöjningen komme i åtnjutande. Detta beslut har under följande årens riksdagar förnyats.

Med stöd af inom Riksdagen gjordt uttalande har kongl. jernvägsstyrelsen låtit denna löneförbättring komma de i vissa trakter af Norrland anställda äldre banvakter till del.

I det förslag till nytt aflöningsreglemente, hvarmed kongl. jernvägsstyrelsen på nådig befallning till Kongl. Maj:t inkommit, har kongl. jernvägsstyrelsen upptagit aflöningsförmånerna till stationskarl varierande från 480 kronor till 660 kronor samt för banvakt från 480 kronor till 600 kronor jemte fri bostad med vedbrand eller hyresersättning, beräknad till 20 procent af årliga arfvodet, äfvensom beklädnadsersättning, hvarjemte kongl. jernvägsstyrelsen föreslagit, att banvakt eller stationskarl, som med godt vitsord tjenstgjort 15 år i Norrland, må kunna, om hans tjenstgöringsort är att anse såsom särdeles dyr ort, utöfver det för befattningen fastställda högsta arfvodesbeloppet erhålla ett tilläggsarfvode af 60 kronor för år, hvilket arfvode dock vid förflyttning till mindre dyr ort indroges.

Den af Kongl. Maj:t tillsatta komitén för afgifvande af förslag till nytt aflöningsreglemente för jernvägsstaten med mera har föreslagit arfvode åt stationskarl från 480 kronor till 660 kronor, med tilläggsarfvode åt signalkarl, vaxelkarl eller magasinsskarl vid större station efter högst 60 kronor för år, samt åt banvakt från 480 kronor till 600 kronor, med tilläggsarfvode för vakt vid rörlig bro under seglationstid efter 60 à 120 kronor för år, jemte beklädnadsersättning samt fri bostad utan vedbrand eller ock hyresbidrag, utgörande 20 procent af arfvodet för den, som är stationerad i Stockholm, Göteborg, Malmö eller Östersund, och 15 procent för den, som är stationerad annorstädes. Deremot har komitén icke velat ansluta sig till kongl. jernvägsstyrelsens förslag om särskildt dyrortstillägg för stationskarlar och banvakter i Norrland, enär ett sådant tillägg för vissa grupper af betjening kunde framkalla anspråk på liknande förmån ej blott från öfriga grupper af jernvägspersonalen, utan äfven från personalen inom andra förvaltningsgrenar, samt, enligt komiténs mening, de af komitén föreslagna lönevilkoren för stationskarlar och banvakter måste anses skäliga, särskildt i jämförelse med hvad som består vederlikar inom privata jernvägsindustrien eller näringslivet i öfrigt.

I den proposition (n:o 27) angående lönereglering för personalen vid statens jernvägar, som Kongl. Maj:t aflåtit till Riksdagen, hafva

löneförmåner för stationskarl och banvakt upptagits i öfverensstämmelse med komiténs förslag, dock med någon ändring af rätten till bostad, med hvilken, då den utgår i natura, skall följa fri vedbrand.

Kongl. Maj:ts proposition i nyssnämnda del kommer visserligen att bereda stationskarlar och banvakter någon lättnad i deras erkänt knappa lefnadsvilkor, men det synes mig dock, som om härvid hvarken arten eller vidden af det arbete, som blifvit dessa betjente förelagdt, eller de anspråk, som ställas på personalens egenskaper, eller hvad som skäligen erfordras till en nödortftig bergning för en stationskarl eller banvakt med familj vunnit tillbörligt beaktande. Det är möjligt, att de af Kongl. Maj:t föreslagna aflöningarna kunna vara i dessa afseenden temligen afpassade efter lefnadskostnaderna inom de orter, der den talrikaste delen af nämnda tjenstegrader är stationerad, men så tyckes mig ej förhållandet vara beträffande dem, som hafva befattning vid de norrländska banorna. Lefnadskostnaderna i Norrland äro högt uppdrifna, hvartill i betydlig mån medverkat de dryga tullsatserna för lifsförnödenheter. Tjenstgöringen der är till följd af ett strängt klimat med långa vintrar särdeles betungande och ställer stränga kraf på betjeningens krafter, vaksamhet och pligttrohet. Betjeningens ekonomiska ställning är därför mycket nedtryckt och sådan, att hos mången nöden knappast kan hållas från dörren. Gifvet är, att detta skall alstra missmod, för att ej säga bitterhet, i sinnet hos betjeningen samt hafva ett förlamande inflytande på arbetslust och arbetskraft, hvilket är så mycket mer att beklaga, som det för trafikens säkerhet ligger mycken vikt på att betjeningen är nitisk, spänstig och påpasslig.

Kongl. jernvägsstyrelsen har äfven behjertat dessa för ifrågasvarande befattningshafvare ogynsamma omständigheter och förordat den lindring i näringsbekymren, som ofvan omförmälts. De skäl, som komitén andragit mot det föreslagna dyrortstillägget, kan jag ej finna ega giltighet. Huru aflöningarna äro satta vid enskilda banor, kan jag icke yttra mig om, men inom den norrländska industrien torde, i stort sedt, arbetsförmågan hos personer med de egenskaper, som sökas hos stationskarlar och banvakter, betinga högre ersättning, än som, med tillämpning af Kongl. Maj:ts förslag, öfver hufvud taget skulle tillkomma dessa befattningshafvare. Inom industrien vexla aflöningarna tid efter annan och följa i beaktansvärd grad affärskonjunkturernas skiftningar, och inom densamma märkes en fortgående rörelse att förbättra arbetarnes ställning, men ett motsvarande tillgodoseende af stationskarlars och banvaktars befogade

önskningar innefattas icke i Kongl. Maj:ts proposition, som går ut på att för längre tidsföljd fastslå aflöningsförmåner, hvilka redan nu äro ytterst knappt afvägda.

Svårligen lärers ett afvisande af kongl. jernvägsstyrelsens på erfarenhet och god omtanke om sina underordnades bästa grundade förslag om ett visst dyrortstillägg kunna, såsom komitén sökt göra, försvaras dermed, att ett bifall dertill kan framkalla anspråk af liknande beskaffenhet icke blott från öfriga grupper af jernvägspersonalen, utan äfven från personalen inom andra förvaltningsgrenar, då denna fråga om ett efter kostnaderna för en nödortförläggning lämpadt arvode väl bör prövas för sig och med hänsyn till faktiska förhållanden och icke ställas i samband med eller göras beroende af de anspråk, som framställts eller till äfventyrs komma att framställas från andra statens tjänstehafvare. Ett dyrortstillägg i förevarande fall bör så mycket mindre väcka betänkligheter, som det icke är utan motstycken hvarken bland jernvägspersonalen eller inom andra statens förvaltningsgrenar, att aflöningsförmånerna vexla efter tjänstgöringsorterna.

Huru vida Kongl. Maj:ts proposition i öfrigt träffat de för stationskarlar och banvakter lämpliga arvoden, vågar jag icke närmare uttala mig om, men det förefaller mig dock, att arvodena gifvits en nog så snäf begränsning uppåt.

Med stöd af hvad jag anført tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen, vid godkännande af Kongl. Maj:ts proposition, angående lönereglering för personalen vid statens jernvägar, ville tillika besluta, att banvakt eller stationskarl som med godt vitsord tjänstgjort femton år i Norrland, kan, om hans tjänstgöringsort är att anse såsom särdeles dyr ort, utöfver det för befattningen fastställda högsta arvodesbeloppet erhålla ett tilläggsarvode af sextio kronor för år, hvilket arvode dock vid förflyttning till mindre dyr ort indrages.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 15 februari 1897.

I. von Stapelmohr.